

Bergen, 10.09.2020

Barne- og familiedepartementet
Postmottak@bfd.dep.no

Høringssvar på forslag til forskrift til trossamfunnsloven

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn Bergen (STL Bergen) viser til høringsforslaget til forskrift til den nye loven om tros- og livssynssamfunn og ønsker å kommentere noen av punktene i forslaget. Våre kommentarer bygger på en åpen innspillrunde blant våre 18 medlemssamfunn samt diskusjon av høringssvaret i rådsmøtet 27. august.

Registrering

En digital løsning for registrering, innlevering av medlemslister og rapportering vil i de aller fleste tilfeller lette på tros- og livssynssamfunnenes administrative byrder, og ønskes derfor velkommen.

Dobbeltregistrering av medlemskap

Vi oppfordrer departementet sterkt til å benytte anledningen til å finne en bedre måte å håndtere dobbeltmedlemskap på. I dag fører dobbeltregistrering til administrativt merarbeid og tap av midler som tros- og livssynssamfunn har krav på. En mulig løsning er at personer som står registrert i flere tros- og livssynssamfunn får beskjed via Altinn, hvor de så kan bekrefte eller avkrefte sitt medlemskap.

Overgangsregler og sammenslåinger

Den foreslåtte overgangsperioden på to år mener vi er rimelig. Vi merker oss likevel at det ikke er lagt opp til en overgangsperiode for registrerte tros- eller livssynssamfunn som har færre enn 50 medlemmer (jf. Høringsnotat 3.2.3, s. 24 – 25). Siden ingen av medlemssamfunnene i STL Bergen er berørt av antallskravet, har vi forhørt oss med noen lokale samfunn som per i dag ikke tilfredsstiller dette kravet. For noen av dem er det uproblematisk å få nok medlemmer registrert innen 1. januar. For andre samfunn er sammenslåing mer nærliggende. Disse samfunn har bare noen få måneder på seg til å utarbeide en organisasjonsstruktur som vil oppfylle kravene som stilles til sammenslåinger, og som vil stå seg over tid. Regelverket bør åpne for en bedre overgangsordning for disse samfunn. Det vil også være hensiktsmessig med mer utfyllende informasjon om hvordan sammenslåinger kan se ut, evt. i form av eksempler eller en mal, for å unngå at registreringssøknader blir avvist og at samfunnene står uten tilskudd og vigselsrett.

Beregning av tilskuddet

For å sikre økonomisk likebehandling over tid bør de kommunale regnskapstallene kontrolleres før satsen for 2021 fastsettes, og praktiseringen av ordningen bør deretter kontrolleres jevnlig (jfr. høringssvar fra STL sentralt).

Tilskuddsnekt

Tros- og livssynssamfunn som begår lovbrudd eller medvirker til grove rettighetskrenkelser bør kunne sanksjoneres. Norsk lov setter rammene for tros- og livssynssamfunnenes virksomhet. Dersom tydeliggjøringen av grunnlaget for tilskuddsnekt bidrar til at det er større sjanse for at ulovlige og skadelige forhold forebygges eller avdekkes og stoppes, er det utelukkende positivt.

I mange tilfeller vil vurderingen av hvorvidt et bestemt forhold bør lede til at tilskudd nektes eller avkortes, innebære krevende rettighetsavveininger mellom individuelle og kollektive rettigheter og mellom ulike diskrimineringsgrunnlag. Dette forutsetter spisskompetanse og tilstrekkelige ressurser hos hver enkelt fylkesmannsembete. Det er også en viss fare for at Fylkesmannens undersøkelser politiseres, og retter seg disproportjonalt mot samfunn som har lett for å havne i mediernes søkelys. Sentralisering av ansvaret i ett eller to embeter vil kunne gjøre det lettere å opprettholde kvalitet i saksbehandlingen og unngå forskjellsbehandling. Vi stiller oss derfor positivt til beslutningen at ansvaret fordeles mellom to fylkesmenn. Vi ber departementet også utrede opprettelsen av en uavhengig og faglig sammensatt trosnemnd som vil kunne vurdere tvilstilfeller (jfr. forslag til Sturla Stålsett i Vårt Land, 27.05.2020).

Vi registrerer at bestemmelsen om bidrag fra stater som ikke respekterer trosfriheten ikke er ferdig utredet, og ikke trer i kraft fra 1. januar 2021. I STL Bergens høringssvar til trossamfunnsloven i 2017 stilte vi oss undrende til hvordan denne ordningen skal reguleres og kontrolleres i tråd med hensikten. Det fremstår dessuten som problematisk at forbudet, samt opplysningsplikten om utenlandsgaver, er en særregel for religiøse og livssynsbaserte organisasjoner. Andre type virksomheter og frivillige organisasjoner som samarbeider internasjonalt er ikke pålagt samme krav for å kvalifisere for offentlig støtte.

Rapportering

STL Bergens medlemssamfunn ønsker innsyn og åpenhet velkommen. Det bør gjøres tilgjengelig et lettbrukelig elektronisk rapporteringsskjema, med mulighet for forenklet rapportering for de minste tros- og livssynssamfunn.

Økt krav til rapportering kan bidra til at samfunnet får mer kunnskap om tros- og livssynssamfunnenes virksomhet, og avmystifisere der nødvendig. Samtidig merker vi oss at det innføres rapporteringskrav som ikke stilles til andre frivillige organisasjoner som forvalter offentlig tilskudd, og som dermed kan oppfattes som mistenkeliggjørende. Det er vanskelig å unngå et inntrykk av at kjønnsdelte aktiviteter blir sett på som uønsket. Rapporteringskravene oppleves som utilstrekkelig begrunnet. Det gjør flere av våre medlemssamfunn utrygge på hvor lenge til det er plass for syn og praksiser som avviker fra flertallssynet. Det bør uansett unngås at tros- og livssynssamfunn år etter år må rapportere på forhold som kan anses som allment kjent.

Når det gjelder tilgangsbegrensningene det skal rapporteres om, er det relevant å skille mellom begrensninger som er forankret i lære eller reglement, og ikke-intenderte begrensninger som har sin

bakgrunn i utformingen av forsamlingslokale eller vane/tradisjon. Mange lokaler er for eksempel ikke universelt utformet, og mange samfunn har ikke økonomi til å gjennomføre nødvendige endringer. Det fremstår som uklart om det skal oppgis informasjon om enhver form for begrensning. Dette bør tydeliggjøres i rapporteringsskjemaet.

Fristen 1.mars

Til sist ønsker vi å slutte oss til STL sentralt sine kommentarer vedr. rigide fristhåndtering når 1. mars faller på en lørdag eller helligdag: «Det er en godt innarbeidet praksis at når en frist faller på en helge/helligdag blir fristen forlenget. Så lenge dette er vanlig praksis ellers i samfunnet, ser vi det som problematisk å avvike i dette tilfellet».

Med vennlig hilsen,
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn v/

Sajjad Younas
Styreleder

Birgit van der Lans
Organisasjonssekretær